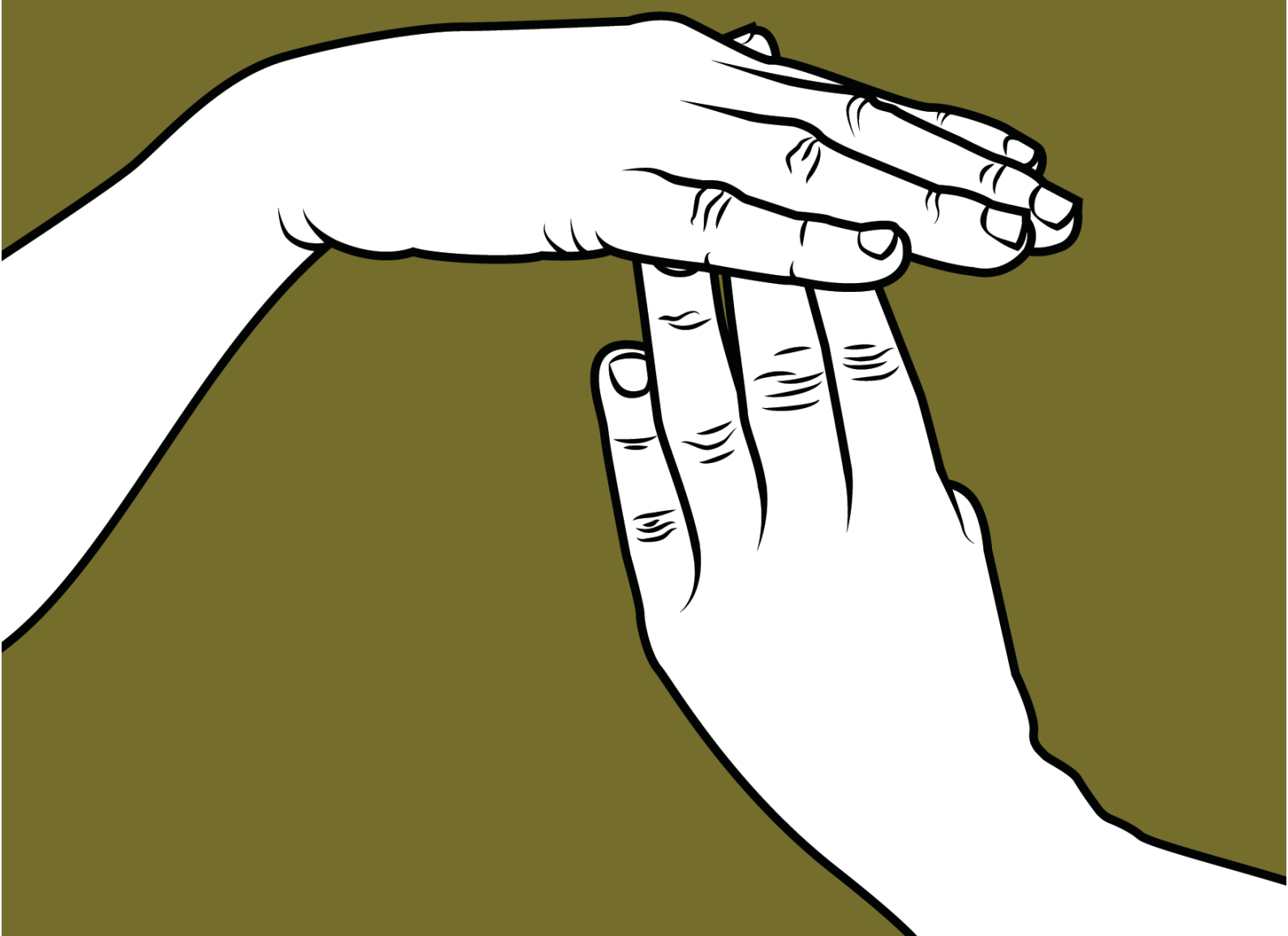

ASSOCIACIÓ DE PERSONES SORDES DE MENORCA

RECULL
TOPONÍMIC:
MENORCA TALAIÒTICA
EN LLENGUA
DE SIGNES

**RECALL
TOPONÍMIC:
MENORCA TALAIÒTICA
EN LENGUA
DE SIGNES**

ASSOCIACIÓ DE PERSONES SORDES DE MENORCA

Una iniciativa de:
Associació de Persones Sordes de Menorca

Amb el suport de:
Caixa Colonya Fundació Guillem Xifré
Fundació per a Persones amb Discapacitat de Menorca
Menorca Talaiòtica
Consell Insular de Menorca

Edició:
Associació de Persones Sordes de Menorca

Realització fotogràfica:
Joan Mercadal

Disseny i maquetació:
Albert Mir

Impressió:
Lligall Art Gràfic

VOLUM II
Associació de Persones Sordes de Menorca
c/ Santa Rita, 22
07730 Alaior
971 37 15 35
assorme@assorme.org
www.assorme.org

PRESENTACIÓ

Des de l'Associació de Persones Sordes de Menorca, tenim la satisfacció de presentar el segon volum de recull toponímic en llengua de signes, aquest any dedicat a la Menorca Talaiòtica. Aquest dossier està dedicat a diferents jaciments talaiòtics de l'illa de Menorca amb la finalitat de promoure el seu ús en llengua de signes i facilitar l'accessibilitat en l'àmbit sociocultural.

Desitgem expressar el nostre sincer agraïment a totes aquelles persones que ens han donat suport i animat a fer d'aquesta segona publicació una realitat. A Sara Riudavets, Rafael Bosch, Laura Román i Andrés Cardona per la seva disposició i col·laboració al projecte a l'hora de realitzar les fotografies dels signes que trobareu al llarg del recull. A Joan Mercadal, Albert Mir i Lligall Art Gràfic per la seva implicació en la realització fotogràfica, disseny i maquetació i impressió, respectivament. A la junta directiva i a la comissió assessora d'aquest segon recull d'ASSORME, per la seva cooperació i participació en la recerca de signes i realització de fotografies dels jaciments.

En nom de l'Associació de Persones Sordes de Menorca, el nostre profund agraïment pel suport econòmic la Fundació Guillem Xifré de Colonya. A la Fundació de Persones amb Discapacitat de Menorca pel seu suport. I al Consell Insular de Menorca i Menorca Talaiòtica per la seva col·laboració desinteressada en el projecte, especialment al vicepresident i conseller de Cultura, Educació, Joventut i Esports, Miquel Àngel Maria Ballester i la cap de Servei de Política Lingüística i Patrimoni Cultural Immaterial, Pilar Vinent.

Aquesta publicació ha estat gràcies també de la cooperació entre entitats del moviment associatiu de persones sordes i de la comunitat sorda; fomentant l'associacionisme. Fruit del treball i participació de moltes persones i entitats, aquí els presentem aquest segon recull toponímic de Menorca en Llengua de Signes dedicat a la Menorca Talaiòtica.

Andrés Cardona Bosch
President d'ASSORME

Em fa especial il·lusió aquesta publicació quan ens trobam en ple procés d'avaluació de la candidatura de Menorca Talaiòtica a Patrimoni Mundial, una fita que, si tot roda com esperam, culminarà el juliol de 2022 amb la inscripció de la nostra candidatura per la UNESCO.

Cada vegada sabem més coses de la cultura talaiòtica, a partir d'allò que els arqueòlegs i altres científics van descobrir amb l'estudi de les restes materials: els edificis de les persones vives, els llocs d'enterrament dels seus difunts, les eines i els objectes de la vida quotidiana, fins i tot els ossos de molts individus excepcionalment conservats dins coves... Però hi ha una cosa important que se'ns escapa: no sabem quina llengua parlaven, perquè sembla que aquest poble no va conèixer l'escriptura. I encara que poguéssim llegir la seva llengua escrita, no sabríem pronunciar-la.

Podem dir, doncs, que tots nosaltres som persones sordes davant les paraules que pronunciaven els menorquins i menorquines de la prehistòria. Els noms que posaven a les coses, la manera com s'anomenaven entre ells, els crits que feien quan estaven contents o enfadats, romanen en total silenci per a nosaltres. El nom que nosaltres donam al seu món —talaiòtic— i la denominació de les espectaculars construccions que ens

van deixar —navetes, taules, talaiots, cercles...— serien mots estranys i incomprensibles per aquelles comunitats de fa més de dos mil anys.

Per açò és una gran idea facilitar que les persones sordes d'avui tinguin aquesta eina per anomenar, des dels signes visuals i el silenci de la boca, les realitats més significatives de la cultura talaiòtica. Del silenci d'un ahir remot, al silenci de les persones d'avui que no hi senten amb la oïda però que viuen amb el mateix entusiasme que tothom la fascinació per aquesta cultura que des del passat ens continua interpel·lant, i que ens crida a conservar per a les generacions futures el seu llegat.

Vull felicitar de tot cor ASSORME per presentar-nos aquest nou quadern sobre la llengua de signes aplicada a la realitat menorquina. L'any passat va ser el torn de la toponímia geogràfica de l'illa, i enguany l'objectiu és la Menorca Talaiòtica. Moltes gràcies per la vostra dedicació i estima a la cultura que ens fa ser qui som en aquest tros de món envoltat de mar on som cridats a conviure en igualtat.

Miquel Àngel Maria Ballester,
Vicepresident i conseller de Cultura,
Educció, Joventut i Esports
Consell Insular de Menorca

La semàntica d'una llengua viva és sempre canviant que incorpora neologismes per adaptar-se a les noves necessitats, en el cas de la llengua de signes, durant molt de temps ha tingut un caràcter essencialment pragmàtic, però paulatinament es va enriquint amb termes abstractes, tecnicismes, terminologia específica, etc. que genera nou vocabulari de forma contínua.

En aquest treball que presentem s'han creat els signes per a la denominació dels principals jaciments arqueològics de la Menorca Talaiòtica. No es tracta d'inventar signes propis, si no que una comissió de signants nadius, és a dir, persones sordes, que a través de diferents mecanismes lingüístics, analitzen i decideixen els que s'admeten, i es reconeixen quan són d'ús generalitzat.

Totes les llengües disposen d'aquests mecanismes que els permeten generar nou vocabulari. Un d'aquests mecanismes de generació de signes és la Iconicitat, seria possible fer una paral·lelisme amb la creació onomatopèica, encara que és major el nombre d'aquests en les llengües de signes que en les llengües orals. Els signes icònics tracten de representar l'objecte, l'acció o algunes convencions culturals.

INTRODUCCIÓ

La metonímia, continuïtat lògica o material entre dos termes (prendre una copa, veure “un Goya”), la sinècdoque, relació d’inclusió d’un dels termes a l’altre (caps de ramat) o la metàfora (ser un patata o un porc) són formes importants de renovació semàntica que també utilitza la llengua de signes.

Les llengües orals empren el recurs d’incloure l’ús de les abreviatures o les sigles (D.E.P. per descans en pau, E.E.U.U. per Estats Units). De la mateixa manera, la llengua de signes utilitza préstecs de la llengua oral, principalment a través de la dactilologia, amb la possibilitat de combinar la utilització de la primera lletra de la paraula escrita i un signe (comunicació: parlar + “C”).

Els signes es poden classificar atenen a diferents criteris com és la relació entre el seu significat i el el seu referent o significat i poden ser signes simples o compostos. Els termes compostos que es donen a les llengües orals (passatemps, hispanoparlant) es donen també en la llengua de signes per contraposició (sopar: menjar+nit) o juxtaposició (pares: pare+mare).

A continuació trobareu en majúscules el terme, la fotografia o imatge de referència i la fotografia del signe amb

la seqüència del moviment. També trobareu un codi QR que vos permet accedir a un vídeo amb la seqüència completa del signe realitzat per un signant nadiu.

En la presentació d’aquest recull hem volgut incloure les especificacions dels mecanismes emprats per a cada un dels signes i orientacions pràctiques per a la seva articulació, com ara l’ús de la mà dominant i passiva per a cada un dels signes.

En aquells signes que només necessitam una mà (signes monomanuals) sempre emprarem la nostra mà dominant. Per aquells signes als que es necessiten les dues mans (signes bimanuals), la mà dominant és la que realitza el moviment principal del signe i actua com articulador i la mà passiva resta estàtica, o bé realitza els mateix moviment que l’articulador. En els dretans la ma dominant és la dreta i l’esquerra és la ma passiva, just al contrari en el cas dels esquerrans.

Les fotografies de cada un dels jaciments que trobareu en aquest recull han estat realitzades per persones sordes associades a ASSORME: Andrés Cardona Bosch, Anna Mascaró Taltavull i Marcos Pons Sansaloni

Pots visualitzar els signes en vídeo seguint l'enllaç del codi

01 NECRÒPOLIS

El signe es basa en els trets característics de les necròpolis a Menorca. La mà passiva representa la roca, i la mà dominant, en forma de N, les coves excavades en aquesta.

02 TALAIOT

El signe es deu al fet que es tracta d'una construcció turriforme.

INDEX

01	NECRÓPOLIS	16 - 17
02	TALAIOT	18 - 19
03	NAVETA	20 - 21
04	TAULA	22 - 23
05	DOLMEN	24 - 25
06	NECRÓPOLIS DE CALA MORELL	26 - 27
07	NAVETA DES TUDONS	28 - 29
08	POBLAT TALAIÒTIC DE SON CATLAR	30 - 31
09	COVA DES COLOMS	32 - 33
10	POBLAT TALAIÒTIC DE TORRE DEN GALMÉS	34 - 35
11	NECRÓPOLIS DE CALES COVES	36 - 37
12	POBLAT TALAIÒTIC DE SO NA CAÇANA	38 - 39
13	POBLAT TALAIÒTIC DE TORRALBA DEN SALORD	40 - 41
14	NAVETA DE RAFAL RUBÍ	42 - 43
15	POBLAT TALAIÒTIC DE SA TORRETA DE TRAMUNTANA	44 - 45
16	POBLAT TALAIÒTIC DE TALATÍ	46 - 47
17	POBLAT TALAIÒTIC DE CORNIA NOU	48 - 49
18	POBLAT TALAIÒTIC DE TREPUCÓ	50 - 51
19	POBLAT TALAIÒTIC DE MONTEFÍ	52 - 53
20	POBLAT DE NAVIFORMES DE SON MERCER DE BAIX	54 - 55
21	TALAIOT DE TORELLÓ	56 - 57
22	TALAIOT DE TREBALÚGER	58 - 59

RECALL TOPONÍMIC: MENORCA TALAIÒTICA EN LENGUA DE SIGNES

ASSOCIACIÓ DE PERSONES SORDES DE MENORCA

